

Paula Werning sd

Kirjallinen kysymys sopimuspalokuntalaisten työttömyysturvan suojaosan poistosta

Eduskunnan puhemiehelle

Pelastustoiminta, jonka tuotantoon osallistuu yhteensä noin 4 000 vuorotyötä tekevän ammatti-pelastajan lisäksi noin 14 000 sopimuspalokuntalaista, on olennainen osa maamme perusturvallisuutta ja sopimuspalokuntalaiset siis merkittävä voimavara tämän tärkeän palvelun tuottamisessa. Siinä sopimushenkilöstön saatavuus on eräs kriittinen tekijä. Sopimushenkilöstö toimii oman siviililyönsä ohella olennaisesti vapaaehtois pohjalla, jolloin toiset saavat palokuntatyöstä vastiketta ja toiset eivät. Ensin mainittujen tapauksessa palokuntatyöstä saatava korvaus ei ole toimeentulon kannalta keskeinen, mutta jos tämä korvaus vaikuttaa työttömyystapauksessa työttömyyskorvaukseen, on palokuntatyön lopettaminen luontainen valinta työttömyyden uhatessa. Näin työttömyysturvan suojaosan poisto sopimuspalokuntalaisten osalta vaikuttaa varsin kielteisesti pelastustoiminnan toimivuuteen ja tehokkuuteen Suomessa.

Sopimuspalokuntatoiminta eroaa ansiotyöstä siinä, että työtä ei tehdä osana ammattia vaan kouluttautumalla ja reagoimalla hälytyksiin niiden sattuessa. Mahdollinen korvaus on yksi motivaatiotekijä monien joukossa. Sopimuspalokuntalaisen ansiotyö voi estää osallistumisen hälytystehtäviin kesken työpäivän. Näissä tilanteissa erityisen arvokkaita resursseja pelastustoiminnan kannalta ovat muun muassa työttömät sopimuspalokuntalaiset, joille ansiotyö ei muodosta estettä osallistua pelastustehtäviin.

Työttömyysturvan suojaosan poisto aiheuttaa merkittäviä ongelmia sopimuspalokuntatoiminnan tälle osalle. Suojaosuuden poistaminen johtaa siihen, että työtön osallistuessaan sopimuspalokuntatoimintaan hälytystehtäviin voi menettää osan työttömyyskorvauksestaan. Tämä heikentää hänen motivaatiotaan osallistua pelastustehtäviin, ja seurauksena hän todennäköisesti jättää palokuntatoiminnan ja etenkin hälytystehtävät väliin. Tämä on erityisen merkittävää sellaisissa tilanteissa, joissa muita sopimuspalokuntalaisia sitoo ansiotyö. Työttömien sopimuspalokuntalaisten menetys laskee etenkin päivälähtövalmiutta, mistä kärsii ennen kaikkea apua tarvitseva kansalainen.

Sopimuspalokuntatoiminnalle on välttämätöntä luoda kannustava ympäristö, emmekä saa menettää ihmisiä toimenpiteillä, jotka eivät kannusta heitä osallistumaan pelastustoimintaan. Kansallisesti meidän on luotava kannustimia niille, jotka haluavat osallistua näihin tärkeisiin turvallisuustehtäviin. Kyseessä on maamme perusturvallisuuden varmistaminen sekä päivittäisiä onnettomuuksia että laajempia kriisitilanteita ajatellen.

Kirjallinen kysymys KK 65/2024 vp

Syytä on myös huomata, että sopimuspalokuntalainen maksaa yhteiskunnalle noin 15 euroa päivässä, kun taas ammattipelastajan kustannus on yli kymmenkertainen. Sopimuspalokuntalaisten tarjoama panos yhteiskunnan turvallisuudelle on suuri ja samalla myös taloudellisesti järkevä.

Vähentynyt osallistuminen sopimuspalokuntatoimintaan voi aiheuttaa häiriöitä pelastustoimen resursseissa erityisesti harvaan asutuilla alueilla, joilla sopimuspalokuntalaiset ovat usein ensimmäisinä paikalla tarjoamassa yhteiskunnan järjestelmällistä apua.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuuden ja säilyttää sen merkityksen osana Suomen perusturvallisuutta ottaen huomioon työttömyysturvan suojaosan poistosta aiheutuvat vaikutukset ja haasteet muun muassa työttömien sopimuspalokuntalaisten osallistumiseen pelastustoiminnassa,

onko hallitus tehnyt selvitystä siitä, miten työttömyysturvan suojaosan poisto vaikuttaa sopimuspalokuntalaisten osallistumiseen pelastustoimintaan Suomessa ja millaisia vaikutuksia sillä on pelastusvalmiuteen eri alueilla ja

onko harkittu vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka mahdollistaisivat ja kannustaisivat erilaisissa sosioekonomisissa asemissa olevien sopimuspalokuntalaisten osallistumista pelastustoimintaan ilman, että heidän toimeentulonsa vaarantuisi?

Helsingissä 1.3.2024

Paula Werning sd